



WWF

FACTSHEET

2011

© WILD WONDERS OF EUROPE / MAURIZIO BIANCARELLI / WWF



NATURA 2000

USPJEŠNA - FLEKSIBILNA - SUVREMENA

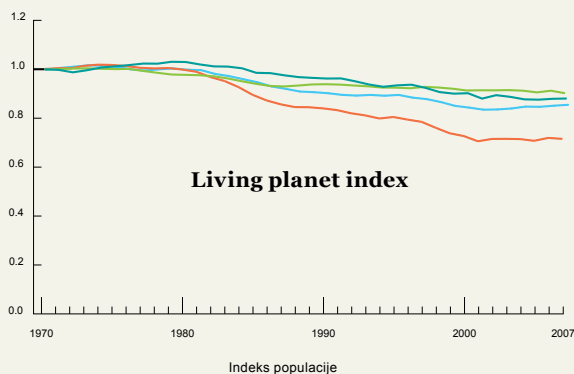
Priroda je osnova za život, blagostanje i zdravlje ljudi. Zahvaljujući njenim različitim resursima, prirodno okruženje osigurava i temelje za komercijalnu proizvodnju. Gubitak prirodnih resursa konačno vodi smanjenju društvenog i gospodarskog razvoja. Ekološka mreža Natura 2000 najznačajniji je od svih odgovora Europske unije (EU) na zabrinutost zbog nepovratnog uništavanja vrijednih prirodnih bogatstava.

Priroda je naš dom

Europski krajobraz rezultat je tradicionalnog načina korištenja zemljišta. Karakteristična staništa opisuju njegovo prirodno nasljeđe: netaknuta korita rijeka, strme obale, mali terasasti vinogradi, livade divljeg cvijeća i ogromne prostrane prirodne šume.

Biološka raznolikost se više promijenila u posljednjih 50 godina negoli u cijeloj povijesti čovječanstva – stopa izumiranja biljnih i životinjskih vrsta sada je 1000 puta veća. Globalno je ugroženo 10-30% vrsta sisavaca, ptica i vodozemaca. Od 1945. godine 50 vrsta leptira postalo je rijetko. Od 1970. do 2007. godine praćeno je stanje 2544 vrsta čije su se populacije smanjile za oko 30%. Ovi gubici smanjuju produktivnost prirode i ograničavaju dugoročno dobrobit čovječanstva.

Indeks živućeg planeta je indikator stanja svjetske biološke raznolikosti: mjeri trendove populacija kralješnjaka koji žive u kopnenim, slatkovodnim i morskim ekosustavima.



Oznake grafa

- Kopnene vrste
- Morske vrste
- Slatkovodne vrste
- Sve vrste kralješnjaka

Europski zakonodavni okvir za zaštitu prirode

Ekonomski rast polovicom 20. stoljeća pokazao je kako neodrživ gospodarski razvoj ozbiljno ugrožava biološku raznolikost i ekosustave. Smanjenje broja nekada čestih vrsta ptica dovelo je 1979. godine do usvajanja Direktive o pticama, a daljnje uništavanje staništa, 1992. do usvajanja Direktive o staništima.

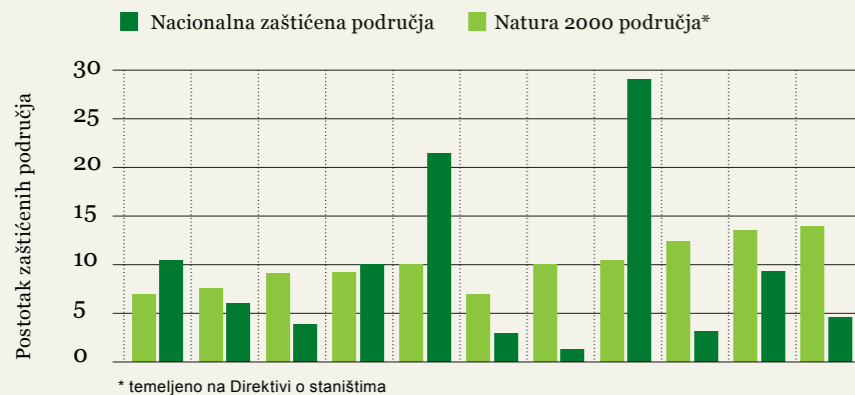
Uspješna: Temeljem ovih dvaju Direktiva i u skladu sa zajedničkim znanstvenim kriterijima, zemlje članice EU odredile su više od 26 000 područja u okviru ekološke mreže Natura 2000. Nakon 17 godina, uspjeh je vidljiv - populacije pojedinih rijetkih vrsta se oporavljaju, a gubitak važnih staništa je usporen.

Fleksibilna i moderna: Europski zakonodavni okvir za zaštitu prirode ne pridaje važnost samo očuvanim prirodnim područjima nego i stoljetnim kulturnim krajobrazima. Natura 2000 potiče ljude na suradnju s prirodom i podržava održivo korištenje zemljišta. Natura 2000 je fleksibilan i moderan instrument za zaštitu europske prirode.

Jednaka pravila igre

Europa treba zajednička pravila. Razlike u društvenim standardima i standardima zaštite okoliša mogu biti prepreka ravnopravnom tržišnom natjecanju. Područja Natura 2000 određuju se prema znanstvenim kriterijima, donose se mjere za osiguranje dobrog stanja vrsta i staništa, o čemu sve zemlje članice EU izvještavaju Europsku komisiju. Tako im je osiguran zajednički pristup zaštiti prirode.

Natura 2000 područja u usporedbi s nacionalnim zaštićenim područjima



Direktiva o pticama i Direktiva o staništima su temelji politike zaštite prirode Europske unije.

Natura 2000 je uspješna, fleksibilna i moderna.

Natura 2000 omogućuje održiv razvoj čovjeka i prirode

Pravilan raspored u zajedničkoj mreži zaštićenih područja najbolje se vidi kroz usporedbu nacionalnih mreža zaštićenih područja s područjima Natura 2000 – u zemljama članicama EU, postotak Natura 2000 područja je puno ujednačeniji od postotka nacionalno zaštićenih područja prirode.

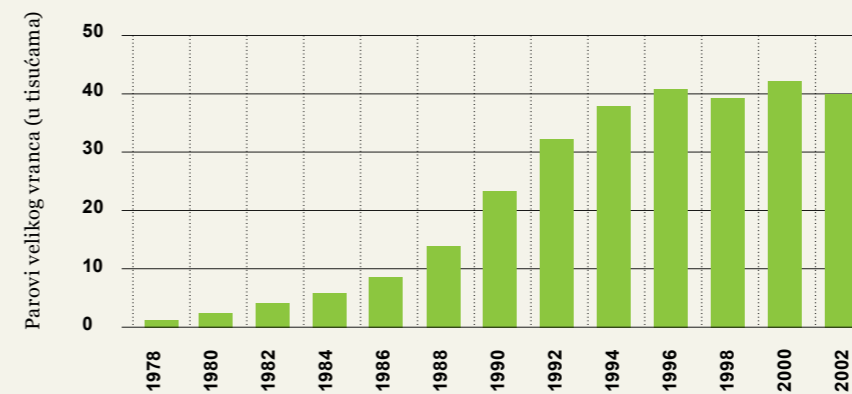
Natura 2000 vodi ujednačenoj i pravednoj pokrivenosti zaštićenih područja.

Fleksibilno upravljanje

Priroda je promjenjiva. Fleksibilnost je, stoga, sastavni dio EU propisa koji reguliraju zaštitu prirode, dozvoljavajući prilagođavanje ciljeva zaštite i planova upravljanja Natura 2000 područjima. Zbog dugotrajnih utjecaja koji uzrokuju temeljne promjene, poput promjena klime, neke vrste se premještaju u staništa drugih klimatskih zona. Tada zemlje EU mogu prilagoditi planove upravljanja područjima Natura 2000.

U posebnim slučajevima dodaci direktiva također se mogu mijenjati. Veliki vranac (*Phalacrocorax carbo sinensis*) je, primjerice, 1997. godine izbrisan s dodatka Direktive o pticama, nakon što se njegova populacija u Europi oporavila. Postane li u budućnosti ponovno ugrožen, opet će biti upisan na Dodatak I Direktive o pticama.

Trend populacije velikog vranca u Danskoj u razdoblju od 1978. do 2002.



Upravljanje područjima Natura 2000 prilagođeno je potrebama zaštite vrsta i staništa.

Natura 2000 dozvoljava fleksibilnost upravljanja u svrhu zaštite prirodnih područja.



Suvremena procjena utjecaja

Mnoge su biljke i životinje osjetljive na određene zahvate. Sječa šuma i njezino iskorištavanje u vrijeme gniježdenja orla štekavca (*Haliaeetus albicilla*) mogu biti uzrokom njegova napuštanja gnijezda. Ista aktivnost u drugo doba godine ne bi stvarala probleme. Utjecaj na vrste i staništa kriterij je koji se koristi pri odlučivanju o potrebi izrade ocjene prihvatljivosti propisane Direktivom o staništima.

Natura 2000 pruža suvremen model procjene za zaštitu složenih i osjetljivih ekosustava

Natura 2000 uzima u obzir utjecaj na područje a ne vrstu zahvata.

Dostignuća za prirodu

Cilj EU propisa za zaštitu prirode je unaprijediti i obnoviti stanje vrsta i staništa bez obzira na granice. Primjena Direktive o pticama u zemljama članicama EU pomogla je promjenu negativnih trendova populacija nekada ugroženih vrsta ptica poput žličarke (*Platalea leucorodia*). Uspostava područja Natura 2000 doprinosi ovakvim uspjesima.

Europski zakonodavni okvir za zaštitu prirode i mjere koje poduzimaju zemlje članice EU važna su dostignuća zaštite prirode.

Natura 2000 jamči djelotvornu zaštitu staništa i vrsta.

Ekonomija i zaštita prirode

Natura 2000 omogućuje održivi gospodarski razvoj. Procjene (ocjene prihvatljivosti) omogućuju usporedbu ciljeva zaštite prirode s drugim javnim interesima. Javni interes proširenja Roterdamske luke (2003) bio je prioritet u odnosu na određene interese zaštite prirode. Zbog vrijednosti zaštite ovog područja, prilikom proširenja luke uključene su mjere kompenzacije za Natura 2000. EU propisi za zaštitu prirode postavljaju nove standarde za razvoj projekata i zahtijevaju prethodno planiranje i procjenu.

Procjene u okviru Natura 2000 područja pokazuju da ekonomski interesi i zaštita prirode mogu biti usklađeni.

Natura 2000 je pokretač održivog gospodarskog razvoja.

Zaštita prirode: socio-ekonomska potreba

Područja Natura 2000 ključni su dijelovi ekosustava o kojima svi ovisimo: prastare šume i tresetišta važni su za apsorpciju CO₂ i ublažavanje klimatskih promjena, vlažna staništa pružaju prirodne rezerve vode i smanjuju negativan utjecaj poplava, dok šume učinkovito štite od lavina. Zaštita prirode doprinosi ublažavanju prirodnih katastrofa, omogućava dobit i smanjuje troškove štete. Ukoliko broj prirodnih katastrofa nastavi rasti ovim trendom, do 2060. godine svjetski BDP neće biti dovoljan za naknadu šteta. Ne aktiviramo li se pravovremeno, troškovi će biti mnogo veći od današnjih troškova ulaganja u zaštitu prirode.

Zaštita prirode i turizam

Najljepši europski krajobrazi i područja divljine zaštićeni su kroz mrežu Natura 2000. U Hrvatskoj godišnje, od oko 11 milijuna turista, 25% posjećuje zaštićena područja. Čak 290 milijuna ljudi svake godine posjeti zaštićena područja u Njemačkoj, dok u Rumunjskoj područje "Delta Dunava" od 2000. do 2006. godine bilježi porast noćenja turista od 40%.


Odgovarajuće upravljanje zaštićenim područjima stvara nova radna mjesta: u EU je u 2001. godini više od 125.000 poslova bilo je vezano uz zaštitu prirode.

Zaštita prirode podržava ekonomski slabije razvijene regije

Mnoga područja Natura 2000 se nalaze u rubnim, ekonomski nedovoljno razvijenim i ruralnim sredinama. Kroz ciljne financijske potpore u zaštićenim područjima moguće je zaustaviti napuštanje tradicionalne poljoprivrede i depopulaciju u ruralnim područjima. U Njemačkoj su poljoprivrednici koji proizvode voće na tradicionalan način postigli cijenu proizvoda tri puta veću u odnosu na proizvode iz voćnjaka s intenzivnom proizvodnjom. Čak 250 poljoprivrednika u Danskoj je uspješno zamijenilo propalu praksu intenzivnog poljoprivrednog uzgoja za obrađivanje sitina (slanih livada) u Natura 2000 području. Posljednjih godina, u zemljama EU, financijska podrška aktivnostima zaštite prirode u ruralnim područjima se povećala i postala je ključan dohodak poljoprivrednicima.

Za budućnost mreže natura 2000

- Određivanje kopnenih područja Natura 2000 postiglo je velik napredak, no ostaje određivanje morskih dijelova te ekološke mreže. Sve zemlje članice EU sada se fokusiraju na učinkovito upravljanje područjima Natura 2000.
- Natura 2000 je ključni instrument smanjivanja gubitka biološke raznolikosti i trebala bi biti usklađena sa svim relevantnim zakonskim okvirima u EU, ali i na nacionalnoj i lokalnoj razini, kako bi se dostigli ciljevi za zaštitu biološke raznolikosti 2020. godine.
- Financiranje mreže Natura 2000 pomaže prirodi i ljudima. U planiranju europskog proračuna i EU i zemlje članice trebaju jačati ekonomsku podršku za zaštitu prirode.

	<p>Why we are here To stop the degradation of the planet's natural environment and to build a future in which humans live in harmony with nature.</p> <p>www.panda.org/mediterranean</p>
---	--

Tiskano u okviru projekta „Jačanje kapaciteta vladinog i civilnog sektora u Srbiji i u Crnoj Gori za prilagodbu EU propisima za zaštitu prirode“ koji provode WWF Mediteranski program, Mladi istraživači Srbije, Green Home i WWF Norveška, a koji financira norveško Ministarstvo vanjskih poslova. Dopušteno je umnožavanje ovog teksta pod uvjetom da se navede izvor. Tiskano na ekološki prihvatljivom papiru. www.panda.org

© 1986 Panda symbol WWF-World Wide Fund For Nature (formerly known as World Wildlife Fund)
© "WWF" is WWF Registered Trademark.

Zaštita prirode kroz mrežu Natura 2000 ublažava štetne utjecaje klimatskih promjena.

Natura 2000 smanjuje troškove šteta uzrokovanih prirodnim katastrofama.

Povećana potreba za mirom, tišinom, svježim zrakom i čistom vodom odraz je dugotrajne promjene društva.

Natura 2000 je turistička atrakcija.

Natura 2000 pomaže očuvanju različitih krajobraza, važnih za rekreaciju i kvalitetu života.

Natura 2000 nudi uspješnu podršku ekonomski slabije razvijenim regijama.



© ANDREA ŠTEFAN / WWF - CANON

U SURADNJI S:



Za daljnje informacije:

Andrea Štefan
WWF Mediteranski program
Svačićev trg 3
10 000 Zagreb
Hrvatska

Tel: 385 1 550 96 23

E-mail: astefan@wwf.panda.org